

Locuintă Redactorului:
si
Cancelaria Redacției:
e in
Strada Morarilor Nr. 13.
Scrierile nefrancate nu se vorc
primii decătu numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii“
Articoli trămași și nepublicați se vor arde.
~~~~~

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esă Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Transilvani'a.

Fagarasiu, in 22/1 1869.

Eri tienă comitetulu districtuale o siedintia extra-ordinaria. Obiectulu discusiunei era alegerea comisiunei cealăi pentru alegerile dietali. De orace înse de la întâia d'in urma pana la acăstă sosisse mai multe egi, intre cari si legea de uniune si naționalități, astă mai antâi se publica aceste legi si in legatura cu ele să ceterse apoi provocarea ministeriului de interne pentru alegerile la dieta.

Contră acestoră se scola intrepidulu aperitoriu al causei naționale Vicariul J. Antoneli si vorbesce astu-feliu, cătu (Testulu barbatesci vorbiri lu vomu impărtesf in nr. v. Red.) Ungurasi cari eră de facia ori cătu de sforatori, pareă că li-a tornat apa ferbinte pre capu. Ei arătău nevrendu, că sunt petrunsi de nedreptatea, de injuria ce se face romanilor cu nesce legi atât de asupriorie, atât de contrarie spiritului tempului, atât de nesocotite. Se incercara unulu-doi să le apeare, inse era-si nevrendu le condamnara ei insi-si, dăcăndu, că nici ei nu sunt multiamici cu tote dispusetiunile loru.

Dupa acea se scola J. C. Dragosianul si luandu de nou la falanga aceste legi, precum si intrega procedură maghiarilor facia cu romani si specialminte facia cu Transilvani'a si romanii transilvani, sustiene motivele vicariului J. Antoneli in o cuventare nu numai drastica si energica dara si romanesce semînta, alu carei resumatu este urmatru:

Legile aduse de dietă d'in Pest'a sunt nu numai asupriorie in modulu celu mai mare, sunt nu numai pline de tendintie si mediloce desnaționalizatorie, si ele nu numai că au despaiatu pe romani si de drepturile ce le-au castigatu chiar' sub celu mai rigidu absolutismu si i-au aruncat de nou in starea ante 1848, dar' totu odata aceste legi au nebagat in sema progreselor si spiritului tempului si au nimicitu său inadusită drepturile cele mai sacre, inalienabili ale omului: de a-se folosi de limbă cu care a nascutu.

Dice mai incolo, că ungurii au demonstrat priu acestea in modulu celu mai evidentu, că tote promisiunile loru sunt vorbe suflate in ventu, pre cari romanii nu au să mai puna absolutu nici odata nici macaru celu mai micu pondu.

Dacă resulta de sine, că romanii sunt nu numai obligati d'in detoria cătra mam'a, cătra naționa loru, dar' sunt si in dreptu a nu tramite deputati la Pest'a cu atâtua mai vertosu, că si deputatii ce s'a u verită (sic.) in dietă trecuta au fostu tramisi numai la actul u incoronarei. — De ora-ce inse comitetulu districtual este numai unu organu executivu, si dreptulu de alegere este alu particularilor iudeptatită, era nu alu comitetului, astă comitetulu nu pot dispune si suprimă unu dreptu care nu este alu său.

Pentru acea d'insulu propune, ca comitetulu exprimendu-si desapare a si nemultiamirea cu legea de uniune, naționalități si electorale, să se demita inse numai de si la le alegerea comisiunei centrali pentru alegeri, si să se lasă liberu alegatorilor a dechiară ei daca alegu său ba.

Acăstă propunere, a alege a deca de sila, se acceptă cu o forte slaba majoritate.

Unoră d'in ungurasi nu li-a venit la socoteala nici acăstă, pentru că ei ar' fi acceptat ca romanii să dă ansa a totu-poternicilor stapanitori a tratante unu comisariu regescu, care să arunce comitetulu districtuale in ventu si să-si compuna unulu astă dupa cum dorescu ei, in necurată inime loru.

Astu-feliu s'a alesu comitetulu central d'in 24 membri, d'intre cari, D. Antoneli consecințe propunerei sale si-a datu dimisiunea. Acăstă se va intr'uni la terminulu prefisut si-si va face lucrările sale. Singuraticii indreptatită si-voru alege sperămu barbati probati ca aurulu prin focu si cu destula prudintia spre a nu avea lipsa de svaturile siovatoare ale nimenui, — barbati totu odata cu destula tarla de inima, neaternare si desinteresare pentru a lucră

astu-feliu cum li impune si cum li spune inim'a loru romana.

Adă in 21 ian. s'a continuat siedintă in care s'a alesu de v-notariu politiciu juristulu Francu, era de rationistu la perceptoratul gremiale Nicolau Recianu.

H.

Comitatul Zarandu.

In 16 lunei curente ianuarui a sositu noulu comite aici in Baia-de-Crisiu. Inca inainte de venirea lui cu 6—7 zile si mai tardu capetaseră mai multi scriitori, care de la Aradu care de la Orade, care de la comitele insu-si său de la secretariulu său, ca primirea lui să fie caldurosa, cu pompe cu ovatiuni. Dar' primirea lui a fostu precum a meritatu-o. Nici o ovatiune, nici o manifestatiune de bucuria din partea romanilor. Nici unu romanu n'a esită inaintea comitelui spre intimpinare. Pretutindene, de la intrarea lui in comitetu si pana la pretoriulu comitatului a fostu primitu cu recel'a cuvenita; calea a fostu deschisa, nu i-a statu nime in cale, a potutu veni in buna pace. Prin acăsta rezerva potemu dica maiestatica a romanilor, ei a dovedită cătu fă de nedrepta acea dispusetiune a ministeriului prin care a destituitu pe romanulu Dumitru Jonescu din postulu de comite supremu si l'a inlocuitu nu cu altu romanu, ci cu magiarulu conte Alesandru Haller. Acăstă a s'a spusă de cătra mai multi in facia, si insu-si a recunoscută dăcăndu: ve dău totu dreptulu, amu primitu inse acestu postu, pentru că io (Haller) ea magiaru să potu deminti tote acele faime infioratorie ce s'a latită despre acestu comitetu. Precum s'a dechiarat mai tardu, apoi elu ar' fi si facutu acăstă.

Să venim la diu'a instalarei nouului comite si să o descriem cătu se poate de obiectivu. Diu'a instalarei era defiata pe 19 ianuaru.

In acăsta dă dupa sevirsirea santei liturgia in trei beserică, membrii comitetului fiindu adunati in sală pretoriului, s'a tramesu o deputatiune de patru membri ca să invite pe comitele in adunare. Candu a intrat acăstă in sala s'a audiu unele „éljen“uri, dar' nici unu „să traiescă“; romanii au parădu o tacere profunda, pe feciile toturor se vedea o ingrijire mestecata cu displacere. Se audia, că comitele la deschiderea siedintei va vorbi si romanesce, dar' buzele lui nu s'a deschis decătu numai in limbă magiară. Spună că nici nu scie romanesce. Dupa cuventulu de deschidere immediatul a depusu juramentul. Se acceptă, adeca comitele acceptă ca să se radice cine-va pentru a-i rosti cuventulu de gratalare. Sală inse era muta, candu preotulu Ioane Giurca cere cuventulu. Acestu tineru preotu dupa o cuventare bine tiesuta si forte logicu motivata, nu degradulare, ci de a face o propunere la actulu numirei contelui Haller de comite supremu alu acestui comitetu, pune pe mesa unu proiectu de conclusu si se roga pentru primirea lui.

Proiectulu de conclusu a dlui Giurca sună astă: „Pe candu comitetulu comitatului si-esprime stimă facia cu personă nou numitului comite supremu c. Ales. Haller; pe atunci si-esprime resimtiulu, că cu acestu prilegiu nu s'a observat art. 44. §. 27 d'in legea de la an. 1868, care asigureaza luarea in consideratiune a naționalităților, la numirea de comite suprimeri; si in privința astă a decide a să face reprezentatiune la ministeriu, pentru compunerea carei-si esmitre o comisiune, care va avea a substerne la cea mai deaproape a-lunare de comitetu operatulu spre aprobat, si in care ministeriulu să fie rugat, ca pe viitorul la implinirea posturilor de comite suprimeri luandu in bagare de sema legea memorata, să binevoiesca a face să incete ingrigrile tot-de-auna sincere patriotică si națională ale acestui comitetu.“

Să scotem căteva motive d'in cuventarea dlui Giurca. Duminalui dice că: acestu eomittatul prin factorii săi naturali era a-siediatu in starea lui normală, in care justitia si administratiunea publică era in sonantia cu legile tierii; ca factorii naturali pentru acestu comitetu dupa impregiurările de aici, si chiar' dupa starea inaintata a civilisatiunei, numa acei-a se potu considera in primă linea, cari sunt de naționalitatea si legea romana, fiindu aceste in totală preponderantia aici; că nu se poate presupune, ca ministeriulu să nu fie aflatu in tota tieră romani destul de calificati pentru demnitatea de comite su-

Pretiul de Prenumeratii:
Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre sase lune . . . . . 6 fl. „ „
Pre anul intregu . . . . . 12 fl. „ „

Pentru România:
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
" 6 lune 20 " = 8 " „
" 3 " = 10 " = 4 " „

Pentru Insertioni:
10 cr. de linie, si 30 cr. tap'sa timbra pentru fiecare publicație separată. In locu deschis 20 cr. de linie
Un exemplar costă 10 cr.

premu, prin urmare nu era de lipsa a trame aici unu comite magiaru, daca nu cum-va a voit a ca-siună amaretiunea in locu de indestulirea locuitorilor d'in acestu comitetu. Si altele.

Dupa aceea se scola dlu Iacobu Brendu-sianu si cu asemenei motive aperandu si drepturile comitetului, si mai provocandu-se si la legea pentru naționalitati, face unu altu proiectu de conclusu, care astă urmează: „Pana candu acestu comitetu este cu totu respectul cuvenită cătra personă Ilustratii sale dlu conte Alesandru Haller, si pana candu de o parte declară acestu comitetu, cumcă, intre nici unu felu de impregiurari nu voiesce a si-uită de detorintele sale de supusu loialu, de alta parte intru implinirea detorintei sale de a mantine drepturile ce-i dau circumstarile de aici si i dă constitutioane tie-rei: crede acestu comitetu de a si-impleni chiamarea, candu cu acăsta si-face subternarea cătra intregul inaltu ministeriu pentru rechiamarea dlu conte Alesandru Haller d'in demnitatea de comite supremu in comitetul Zarandu, si inschimbarea lui cu unu barbatu de naționalitatea si religiunea romana.“

Mai adauge apoi dlu Brendusianu, că acăstă se comunice cu tote comitatele d'in tiera pentru partinire. Dlu Brendusianu si-apera propunerea cu marea tarla si cu rara logica.

Aci s'a inceputu apoi desbaterea asupra acestorui duoa propuneri.

Pentru propunerea lui Giurca a vorbitu dnii Hodosiu, Francu, Siulutiu si altii; er' pentru propunerea lui Brendusianu a vorbitu dnii Borlea, Motiu, Secula si altii.

Desbaterea a decursu in modulu celu mai esactu parlamentar. Intr'adeveru că tî-se radică anima veidiendu pe acești eminenti romani a vorbi in dulcea nostra limba cu atâtua tactu si cu unu cumpetu ce le servește spre onore.

In urma s'a incheiatu desbaterea, si punendu-se la votu propunerile, s'a primitu cu majoritate de voturi propunerea dlu Giurca. — Ce enunciandu-se de cătra contele Haller, a trecutu in conclusu alu comitetului; era in comisiune s'a alesu dnii Hodosiu, Barlosi si Baternai.

Se spune, că totu lucrul a fostu facutu ca să ésa astă precum a esită, altmintere nu se poate explica atâtua regularitate de parlamentarismu cu care a decursu desbaterea. Insi-si vre-o trei o patru magiari d'in comitetul Bihariei, cari contele Haller i-a adus cu sine, a remasă uitită de purtarea cea solidă a romanilor, de limbă frumosa ce o vorbesc, si de atâtua-tactu si seriositate. La ei, mi-dise unulu, si-dau in capete si nu poate fi o adunare de comitetu unde să nu se sfedesca ca.....

Insemnăm, că numă doi magiari au vorbitu in contră propunerilor, afirmandu absurditatea, că comitetul n'are dreptu de a face reprezentatiuni. In urma insi-si ei, si toti magiarii au votat pentru propunerea lui Giurca. Astă dar' si magiarii inca recunoscu, că comitetul are dreptu d'a avea unu comite de romanu in capu, si că ministeriul n'a purcesu legalmente numindu aici unu comite magiaru.

Nu potu să nu mai insemnă, că unu magiaru cu numele Nagy László facendu in urma propunerea, ca să se facă o adresa de multiamita cătra Maiestate si cătra ministeriu pentru că s'a numită pentru acestu comitetu comite de unguru, — contele Haller nu l'a lasat să vorbesca că l'a provocat să-si retraga propunerea, ceea ce Nagy Latzi umilitu o si facă.

Dupa tote acestea: onore voe Zarandanilor, onore voe conducerilor de acolo, cari straluciti ca totu atâtate stele pe ceriul romanilor, si onore tîe poporu blandu Zarandanu. Voi ca tot-de-un'a astă si acum v'ati purtat cu multa barbată, cu multa inteleptiune si cu multu cumpetu. Nu v'ati lasat să te traga in curs'a, care poate ve era preparata. V'ati portat astă, de dlu conte Haller n'a avut lipsa de catane, si i-ati facutu imposibila tendintă ce poate o avea de a disolve comitetul); voi v'ati aperat drepturile voastre cu o rara abnegatiune. Mergeti tot-de-un'a pe calea intelegerii; intru care ati fostu tot-de-un'a de exemplu.

*) Amu auditu, că Haller scă de propunerea lui Brendusianu, si că s'a dechiarat, că daca s'ar primi aceea, elu nu o va enunță ci indata va disolve comitetul, si urmarile nu si le-ar' fi atribuită să-si.

Amu oțsu la inceputu, că intru descrierea instalării si a celor petrecute in acea siedintia, voi fi cu totulu obiectiv, și me retinu de a-mi dă parere despre acele doue propunerii. Voi dīce numă atât'a, că un'a ca si alt'a servesce de onore Zarandului. Urmările pote că ar' fi fostu altele. Pana acum suntemu in starea in care amu fostu, numai comitele s'a schimbătu. Ce va fi mai departe vomu vedē.

Comitele in dīsu'a dupa instalare a si plecatu de aici cătra casa la Telegdu, si nu se varaintorce pana in martiu.

In urm'a urmelor, fiindu că mai este aci unu picu de locu, facu inșciintarea, că fostii nostri depu-tati Hodosiu si Borlea, voru fi de siguru realesi.

Maiestate cesaro-regesca, Preagratiosu Imperatu si Domnu!

Pre nice unu minutu nu pierdemu d'in vedere, ca Romanii de-apoarea fideli Maiestătii Vostre, cuprinsul Inaltului rescriptu imperatescu regescu d'in 25 decembrie 1865, care dice: „Sustarea in dreptul său a legilor emise pana acum să nu se altereze nice de cătu, é'r uniunea definitiva a ambelor tiere pre care noi numai pre basa regulatelor reporte de dreptu de statu ale Ungariei in tre olalta o potem eșeptu, o facem afara de acăsta dependenta de la cuvenita consideratiune a intereselor speciale ale Marei noastre Principat Transilvanie, si de la garantarea pretensiunilor de dreptu ale deosebitelor națiunalităti si confesiuni“ — Prea inalt'a, si gratios'a voce a Maiestătii Tale, esprimata in citatulu rescriptu, ne areta cale asigura si determinata pre care avemu de a procede cu siguritate si energia, de căte ori națiunea romana e amenintata in pusetiunea ei politica-națiunale, si de căte ori barbatii ei sunt in libertate si in drepturile lor personali si cetătienesci periclitati.

Majestate! in locutorii Transilvaniei de națiunalitatea romana fără destingore de confesiune — numai una simtiu domnesc, acelui simtiu manifesteza in lini'a prima principalminte credinti'a nestramutata cătra Majestatea Vostra Imperatului si Domnitoriu nostru, é'r intr'a dou'a, ascurarea existintei politice a națiunei romane ca atare in Transilvanie, ca tiera autonoma, fericita sub perpetua domnire a Dinastiei stralucite a Maiestătii Vostre, — si in urma indreptătirea egale cu sororile națiuni colocitorie la participarea drepturilor politice. Tari in acăsta credintia, ne-au cuprinse o ingrigire atunci, candu articolii de lege pentru inarticularea națiunei si limbei romane, adusi in 1863 in diet'a d'in Sabliu, si sanctiunati de Majestatea Vostra, s'a delaturat, — dara nu amu desperat, pentru că amu credintu tare, că Majestatea Vostra d'in gratia prea inalta ne veti deschide calea, ca acei articolii éra să se reactiveze, său să se suplinesc prin confeptuirea noastră in Diet'a Transilvaniei cu alii, — in acăsta credintia amu acceptat cu pacientia unu anu intregu! Amu acceptat, de-aș acestu anu a fostu lungu cătu unu secolu, si nu pentru a abdace pre unu minut de pretensiunile la drepturile politice-națiunale, — inse cu profunda dorere esperiamu, că barbatii regimului actualu acăsta acceptare si tacere a nostra o splica, că dora amu consimtiu cu tote, căte se intempla fără voi'a si invoirea nostra spre scribirea si suprimerea drepturilor nostre politice-națiunale? Singuru de aice potem deduce, că Redactorii unor foie romane precum si barbatii nostri eminenti, intruniti in 15 maiu a. c. in Blasius, s'a trasu in cercetare criminale pentru descoperirea credeului lor politiciu si publicarea lui, care nemicu nu contine alta, decătu aceea, ce au profesat toti Romanii adeverat credintiosi Maiestătii Vostre de la anulu 1848 in coce neincetatu, cu vorba si in scrisu, in memorande, petitiuni si in Diete, — nu contine alt'a, decătu dorintele Romanilor sustinute Majestătii Vostre si in prea umilita petitiune d'in 1866, prin mandatarii nostri Georgiu Baritiu si Dr. Ioanu Ratiu, si acele inoite si in adunările congregatiunilor comitatense ale Transilvaniei si cu ocaziunea publicării rescriptului regescu d'in 20 iuniu, referitoru la suspinderea articolilor adusi in 1863/4 si sanctiunati de Majestatea Vostra!

Majestate! Nu amu desperat, si nu desperam nice pro unu minut de caus'a nostra națiunale, pentru că aceea e drepta, si are temeiul in legile naturii — in legile divino, nu amu desperat, pentru că aceea si are temeiul in prea-inalt'a afidare a Maiestătii vostre, si avemu credintia traditiunale, cumcă Maiestatea Ta, precum totu-de-una ati cautat cu ochi parintesci si gratia prea inalta la sortea națiunei romane, ca celei mai credintiose, asiè si acuma veti luă in prea inalta consideratiune drepte si justele nostre rogamente! Pre temeiul acestoru-a, cu profunda omagiale supunere ne apropiamu de Tronul Maiestătii Vostre cu aceea prea umilita rogare: Să Ve indu-rati Maiestate prea gratiosu a demandă, ca urmarirea Romanilor pentru profesarea credintiei lor politice, cu atât'u mai vertosu să inceteze, do ora-ce aceea profesione nice decătu nu lovesce in legile statului, si nu contine alta, decătu numai dorintele si opinioniile tuturor Romanilor, — totude-o-data se Ve indurati Maiestate prea inaltu a dispune, ca să se reactiveze legile referitorie la ascurarea existintei nostre politico-națiunale; — éra spre regularea referintelor de statu ale Marei principat Transilvanie cătra coro'nă Ungariei intru deplin'a molcomire a națiunilor colocitorie'

să se convoce diet'a Transilvaniei, si să se dñe si noua oca-siune de a potè fi intr'ins'a representati in mesur'a sarcinilor comune ce le portămu, ca să nu se mai aduca legi si de-cisiuni despre noi, fără de noi. Cu omagiale veneratiune, ro-garea incoindu-ni-o suntemu Ai Maiestătii Vostre supusi prea umili. — Desi u, in 20 iuliu 1868.

Declaratiunea D. Gabriele Manu dto Desiu 17-a ianuaru-riu 1869 in privint'a legei electorale:

Spectatul oficiolatu Comitatensu! La pretiuit'a provocare a sp ofic. comitatensu d'in 13. a lunii cur. nr. 175. mi-iéu voia de a face cu tota onorea obser-vatiunea modesta, că io d'in motivele insfrate in pro-punerea mea, adusa inainte in 12 a. l. cur. in privint'a legei electorale in siedint'a comitetului permanentu alu Comitatului, cu atât'u mai putienu potul u-lă parte in comisiunea centrala, ca membru confaptui-toriu la alegerea de deputati, cu cătu pre langa totu simtiu constituitionalu, care-lu am in pieptulu meu pentru respectarea cuvenita si demna a legilor santiunate, lucrându in contr'a convictiunei mele in-time, mi-asu vatemă consciinti'a prin partecipare la efepuirea acelei legi electorale, sustinuta prin legea uniunei, care si altecum s'a adusu fără concursulu si fără invoirea națiunei romane ca a unui factoru principalu si inevitabilu, si care contine in sine sim-burele, si aluatul neindreptatfrei poporului d'in Transilvanie, fără destingere de națiunalitate preste totu, é'r cu deosebi de a vatemă interesele cele mai sante ale poporului romanu d'in Transilvanie si pre viitoriu, cu privire la folosirea egalitătii drepturilor politice, fără cari acestu popor nu va potè fi nici o data multiamitu.

Rogandu-me de spectatul oficiolatu, ca să binevoiesca a luă acăsta declaratiune spre cunoscintia, cu destinsa veneratiune me subscru. etc.

Cătra intelligint'a romana d'in comitatulu Solnocului interioru.

Conformu cu comunicatul marijului presiliu comitatensu d'in 2-a ianuarie an. c. nr. 1 pres. dore-scu a ve incunoscintia, cum-că petitiunea maiesta-tica dto Desiu 20 iuliu 1868 subscrisa de 71 de insi, impreuna cu traducerea germana (sustinuta Maiestătii Sale in 12 novembrie 1868 in audient'a publica in Vien'a) in originalu, in intilesulu rescriptului Esce-lentiei sale domnului comisariu regescu d'in 31 decem-bre an. tr. nr. 1669, cu acc'a inșciintiare pi s'a re-tramesu si admanuatu, ca in urm'a intimatului Esce-lentiei Sale d. ministru de justitia dto 22 dec. nr. 2594 pres. partea prima a petitiunei e de privita de-jà superata prin pregatiosulu actu alu Maiestătii Sale, care s'a medilocit de inaltulu regimu, — éra relatiunile de statu ale Transilvaniei cătra Ungaria prin legea uniunei."

Cu acăsta petitiune d'impreuna s'a sustinutu si cele-lalte 13 petitiuni tramise d'in tote părțile Solnocului interioru si ale Comit. Dobocei cu sub-scrierile de 264, si credu cătote s'a resolvit in intilesulu descristu. — Altcum potem ave mangai-reasufletesca, că descoperirea dorilor si dorintie-loru barbatilor romani facuta cu demnitate si re-solutiune innaintea Tronului, au avutu inca si cu asta cale locu si insemnetatea sa.*)

Cu tota onorea fiindu.

Alu Dvostre

Desiu in 13/1 ian. 1869.

Sinceru, si devotatu
Gabrielu Manu,
jude supr. in pens.

D'in Selagiul, lun'a lui ianuariu.

(Fructele dualismului; legea de națiunalitate; pregatiri pentru alegerile riitorie; votu de înordere dlor deputati romani d'in diet'a trecuta.)

Voi incepe cu atingerea unui obiectu, ce nu e nou, că-ci obvine in diurnale pre fia-care diu, inse nu va fi de prisosu a-lu repeti si d'in patri'a lui Barnutiu. Anume: de la inaugurarea dualismului pare că s'a intorsu lumea; lucrurile si-au parasit cursulu loru naturalu. Biruint'a poporului providentiale a devenit despotismu, ce este a se perpetua spre nimicirea totale a totu ce nu apertiene soiului providen-tiale. Justiti'a, legile in man'a dominilor situatiunei sunt pile, cu cari se joca dupa placu si precum este mai corespun-ditoru scopurilor sale mărsiave. — In seclii trecuti justi-t'a si executarea legilor erau supuse lacomiei, adi sunt de-josite a fi instrumentele politicei. É'r acăsta nu cunosc margini, petrunde si restorna pana si altariulu lui Ddieu, sicul exemplum docet in Sigistulu Marmatiei, — in cătu ni-vine a eschiamă: „Asi è ti-trebue Domne!...“ Fructele dualismului ni mai pica d'in ceriu in chipu de procese vorbariali si de limitatiuni, apoi judecate favoritorie celor de la potere. Darea enorme e nesuportabile, inca numai căti-va ani d'in fericirea dualistica, si ce privesce pre poporul

* Me rog si de cele-lalte onor. redactiuni a foielor rom. se binevoiesca a primi acăsta publicare in foile loru. G. M.

Selagiului, ve potu asetură, că a patr'aparte vine la sapa de lemanu.

Lotrii s'a sporit intr'unu numeru infioratoriu si ne mai auditu; guvernul inse e cu multu mai cuprinsu cu politic'a si cu grigile parintiesci pentru fericirea națiunilor ne-magiare si a bietei Românie libere, decătu cu înfrenarea acelor vitegi hunici. Faimele si scirile sosite pre fia-care diu, au inspaimantat pre omeni, in cătu se retinu a intreprinde vr'una caletoria. Hottele si lotriile, ce e dreptu, pre la noi sunt mai rare, inse nu lipsescu nici aici fructe dualistice. Asiè să retace altele, la 10 I. c. trei romani caletoreau la Zelahu, la satulu ungurescu Cristioru li esu in cale nisec begyár-i, cari incepura a bate pre romani si pretindeau să li dñe bani, — ajutoriul de tempurul sositu inse a man-tuitu pre romanii caletori de vr'una nenorocire mai mare, căci vitegii o luă la sanatos'a.

In Solnociul de medilocu pre 11 ianuariu a fostu conchiamata adunarea cotts'e strordinaria pentru a se publică mai multe legi noue si pentru a se faco despusetiunile pre-gatitorie la alegerile viitorie de deputati. Considerandu momentuositatea acestei adunări si pentru ca si Romanii să incăpă acum odata a lucă in cause comuni in solidaritate, cunoscutul nationalistu d'in cotta dlu Georg. Popu a conchiamat una conferinta in Zelahu pre 10 ian. sér'a, la carea au participat mai multi preuti si mireni d'in tote părțile cottlui, de-si dupa ploiele multe pre drumurile nostre cele rele, comunicatiunea era mai neposibile. In conferint'a acăstă dupa discusiuni seriose s'a statorit principiele conduce-trie, ce au să observe Romanii d'in acestu cotta facia cu compunerea comisiunei centrali pentru alegeri, si facia cu publicarea si punerea in prasse a legei de națiunalitate.

Conformu acestoru-a, in adunarea cotts'e d'in 11 ian., candu dlu comite supremu propune pre membrii comisiunei centrali, vediendu, că in comisiune abie sunt cătiva romani, se scola Aleșandru Popu, in numele său si alii multoru membri ai comitetului cotts'e, voindu a mai propune cătiva romani pentru comisiunea centrala. Dar' strigările d'in tote părțile: „nu faceti cestiune de națiunalitate!“ lu-amutîra. La aceste-a luă cuventul dlu Georgiu Popu, caru-a prin poterea sa barbatesca, pre langa tote contradicerile si întăritările comitelui supr. si ale membrilor comitetului, i sucese e mai bagă pre vr'o 10—15 mem-bri romani in comisiunea centrala. Aci nu potu omite unu incidentu interesantu; anume, candu dlu G. Popu cestia listă a membrilor, pre cari i dori să intre in comisiune, unguri i observau, pentru ce nu ceterse si nu recumenda si pre vr'unu unguru, la ce vorbitorulu li reflectă: Nu faceti cestiune de națiunalitate! Acăstă reflecție avu rezultatul său, că-ci ungurasi incepura a tacă si a ciuli cu urechile.

Comisiunea centrala este constituita; membrii romani d'in d'ins'a voru să a-si implemente detorinti'a, atât la conscri-ri, cătu si la alegeri. Apelâmu la simtiu loru națiunale să fie protutinde adeverati aperatori ai intereselor poporului, pre care lu-represinta in ace'a comisiune.

Miscările electorale mi-voru servit obiectu la alta inșciintare interesanta.

Inca inainte de constituirea comisiunei centrali, s'a publicat legile noue; inse la marea mirare a nostra legea de națiunalitate n'a fostu intre acele-a. La interpelarea dlu Georgiu Popu comitele supremu dacea, că s'a ceteiu, ungurii strigău, că ea este destul de cunoscuta. Dlu G. Popu pretinde, ca să se ceterse, ce in urma la demandarea comitelui supremu s'ar fi si facutu, deca ar' fi avutu-o. — Dupa rostempu mai de una ora sosi in adunare si sarac'a lege de națiunalitate; n'a potutu sosi mai iute, că-ci precum a venit de la Pest'a a buna-séma au aruncătu-o in cutare unguri de cancelaria, si rumpendu-i-se piciorul n'a potutu veni pre trepte de una data cu cele-lalte legi-sorori.

Dupa cetera luă cuventul era-si d. Georg. Popu, si in limb'a romana*) cu unu tonu respicatu dede spresiune simtiemintelor, si nemultumirei, ce au Romanii d'in acestu cotta facia cu legea publicata, si dupa un'a motivare mai lunga ceterse si cere a se trece la protocolu urmatoru'a

Declaratiune.

„Cu referire la legea de națiunalitate acum publicata in acăsta adunare comitatense, care lege o primiștu cu stim'a si supunere omagiale, ce compete legilor, — usandu-ne de dreptul ce dă constitutiunea fia-carui cetătianu, subscrissi membri ai comite-tului comitatense, si asiè ca intrepreti fideli ai Romanilor d'in acestu comitat, si-ticu de strinsa detorintia a dechiară, că legea presinte pre ei nu-i multumesce, si au chiamare cetătianesa, intre marginile legei si ale constiutiunei a conlucră cu tote medilocile értate prin lege pentru schimba-re a celci-a, cu atât'u mai vertosu, fiindu că re-iectandu-se proiectulu de lege pentru cestiunea de națiunalitate alu deputatilor romani si serbi, prin acăstă lege necoresponditorie nici spiretului templui, nici civilisatiunei, nici principieloru de instruc-tiune publica, pretins'a egle indreptatire a națiuna-

*) Nu ve mirati că subiragu acăste, căci pre la noi pa-n'acum a fostu raritate mare a audi si căte unu cuventu romanu in adunarea cotts'e, inse de acum inainte va fi raritatea a jaudi romanu a vorbi unguresce.

litătilor nemagiare d'in tiéra a devenit inlusoria.
— Urmăza subscrerile.

Vorbirea dlui Georgiu Popu d'in partea Romanilor fu primita cu „să trăiescă“ entuziastic, ér' d'in partea ungurilor cu murmurii si observări, că e editiunea a dou'a a „pronunciamentului“ că e protest in contr'a legei etc. Si fiind că declaratiunea de susu multi n'au intielesu-o, s'a esmisu una comisiune spre a o traduce. Comisiunea a referat in adunarea de la 12 l. c, candu apoi doui corifei magiari si-au incercat poterile a combate declaratiunea Romanilor, si a inaltă pana la ceriu legea de naționalitate, ba unu-a nu i-a costu rusine a dice — a la Mán Jozsi — că „lege mai liberală nu esiste in lumea intreagă!“

Dupa ce si-finira cuventările acesti doui corifei magiari vedindu comitele supremu, că să scola dlu Ioanu Cucu, oratore ingeniosu, apucă clopotielul, si lipsindu de cuventu ore numitulu Domnu declară, că obiectulu trece prestefer'a comitetului cottse, deci nu se poate pune la discussiune. Va să dica, dupa ce cei doui magiari au vorbitu la obiectu de la romani voia să iea arm'a de aperare. Romanii pretiindu, că dlu Cucu are cuventu, că-ci discusiunea e inceputa. Dupa na larma si confusiune cumplita dlu I. Cucu iā cuventulu si intr'una vorbire intr'adeveru clasica, in câte-va minute reduce sofismele antevorboritorilor la adeverat'a loru valore. Iratiunea ungurilor, confusiunea, alarm'a si-ajunse culmea incătu abie potu veni la cuventu comitele supremu si v.-comitele, inse si acesti-a numai pentru ca, basendu-se pre aceea, să subscritorii declaratiunei nu si-au aclosu plenipotintiele de la Romanii cottului si totu-si vorbescu si in numele loru că timbreze de „larva mascată.“ Comitele supremu a enuntat in estu-modu, ér' Romanii ne mai potendu suferi stăte infestări precalulate si mai vertosu numirea grosolana si prosta, ce au trebuitu să audia chiaru d'in gurile conductorilor comitatului, — in corpore au parasit ual'a adunărei.

Membrii romani ai comitetului cottse in urmarea reieșirii motiunelorlor, fiindu maltratati intr'una modu neparametriu si vatematoriu, ba chiaru opriți de a-si apera motiunea si de a se defendă, s'au intrunitu intr'una conferintia sub presiediulu comembrului d. Ioane Cucu si la propunerea dsale: ore dupa atât'a neconsiderare si batjocura infispa nu atât'u membrilor romani ai comitetului, cătu santei cause naționali, ce conduitu aru avé să iea membri romani ai comitetului, si pana la una conferintia mai ampla a intielegintei romane care va decide in asta privintia? dupa pucina discussiune, s'a adusu unanimu urmator'a

Conclusiune.

„Membrii romani ai comitetului comitatense de-camdata si-tienu de cea mai strinsa detorintia a nu luă parte aptiva in lucrările comitetului cottse pana atunci, pana candu in acesta cestiune momentos'a conferintă proiectata va decidele meritoriu. S'a deciu totu-una-data ca, pentru orientare, acesta concluziune să se faca cunoscuta tuturor membrilor romani ai comitetului, si pana la una conferintia mai ampla a intielegintei romane care va decide in asta privintia? dupa pucina discussiune, s'a adusu unanimu urmator'a

Totu-una-data se insarcină M. O. D. Vasiliu Popu protopopu si asesore onorariu, ca să conchiane una conferintia ampla d'in tota intielegintă a cottului, carea să statoresca definitivu tienut'a Romanilor facia cu comitetul pentru batjocur'a si veta-marea comisa contr'a loru, — si facia cu alegerile viitorie.“

Au nisitatu a enară fidelu intemplamente; m'am re-senitatu a face observatiunile mele, ca onorat'a redactiune si onoratul publicu cu atât'u mai usioru să-si pota forma judecata a supr'a conduitei nostre, aprobadu séu desavuendu-o. Detorim a marturisissi, că a fostu greu a ne decide cu atât'u mai vertosu, că-ci n'amu avutu informatiuni despre tienut'a Romanilor d'in alte parti, — dar' consciintia ni e linisita; mu facutu ce ni-a dictatu inima, mintea si simtiul nostru național. Apoi de la noi, cari suntomu numai incepotori de-camdata este destulu si atât'u a. Incepelulu este facutu, de la noi depinde să fimu si de aci inainte solidari, constanti si să observări cu strictetia principiele statorite in cele doue conferintie tiente la Zelahu in 10 si 12 ianuariu.

Votu de incredere pentru deputati romani d'in diet'a recuta cerculeza pentru subscrere, se va tramite onoratei redactiuni pentru publicare. D. Dr. Ioanu Nichita jura-tore si-a datu demisiunea, in loculului s'a alesu unu unghuru, iulu v.-comitelui primariu. D. Emericu Popu v.-notariu ca si-a datu demisiunea, se vorbesce că si in locul dsale să alege unu unghuru anume, fiulu v.-comitelui secundariu! Estu modu la tribunalul cottului Solnecu-de-mediloci unde 1/4 parte a loeuitorilor e romana, nu e nici unu sufletu de romanu. Vai de tine egale indreptatré!

D. Dr. J. Nichita si Emericu Popu au deschisu cancelarie advocatiale, si inca primulu in Zelahu, alu doile in Basesci.

ABC.

Aradu, 22 ianuariu 1869.

Corespondint'a de la Aradu aparuta in nr. 1. alu acestei foie pretiuite, a facutu rêu sange in unulu d'intre domnii carea d'in partit'a asă numita „naționale romana“ de aici,

pre cari corsp. au afiatu de bine a-i descrie ca pre nescce romani atât'u de buni, cari neci trei vorbe romanesce nu potu exprime fără d'a nu senti lips'a intretieserei desu usitatului idiomu magiaru „izé.“

Asie dara acestu unulu d'intre cei aderinti alu idiomu lui magiaru „izé“, ca să ne convinga despre adeverulu acelei assertiuni a Corsp. lui, ca să ni arete, că d'insulu, precum nu scio vorbi, asie nu scie neci serie romanesce, fericită diuariu lu partice deakiane de aici, „Aradi Lapok“, cu unu articlu demnu de tota apretiarea magiarilor deakisti, in care articolu eroulu idiomului „izé“ me numesce de omu fără moralu politiciu care ar' fi aruncat u tina in conducatorii pactanti ai partitei „naționali romane“ si că ar fi descinsu pre terenulu personalitătilor, si altele mai multe verdi — uscate, dar' viue documente ale talentului schimositoriu de adeveru alu dlu „egy román.“

On. publicu cetitoriu alu acestei foie este martore, că articolul cestiunatu s'a serisu cu ea mai mare obiectivitate si coresp. n'a aruncat u tina in nimene, deci dara on. publicu va iertă, daca in facia acestoru fapte declaru tote assertiunile dlu „egy román“ de calumul si neadeveruri gole. —

In cătu „egy román“ denega corp. lui moralulu politiciu d'in acelu motivu, că ar' fi fostu translatoru la ministeriulu cultelor si alu instructiunii publice, la acést'a se respunde numai atât'a: n'au fostu neci denumitul, neci amplioiatu la acelu ministeriu, ci au lucratu ca omu privatu la unu consiliariu de sectiune de acolo, cum luera si a-di la avocatu. — Deci acést'a assertiune a dlu „egy román“ inca trece de calumnia.

La cele-lalte neadeveruri ale dlu „egy román“ neci nu aflu respunsulu de demnu, ci lu lasu să se desmerde in ace'a placere spirituala, că d'insulu are talentu mare in schimosirea si falsificarea a deverului, ci numai atât'a lu intrebu, candu fiul indrumat u ordene in vr'o conferintia afara de cea descrisa in nrulu 1 a. c. candu I. Popoviciu-Deseanu maniosu pentru observăriile, ce eu ca asultatoriu le faceam la minunatele sale arguminte, produse in favoreea pactului, m'a provocat „să-mi tienu gur'a“, la ce eu i respunsei, că de la dsa nu acceptezu o astu-feliu de indrumatiune? Fise, că daca „egy román“ refugiatu prin colonele diuariului magiaru nu va potă areta si documentat u altu casu, d'insulu era-si va remană de rusine.

Atât'a despre observăriile noroiose cari bunulu romanu „egy román“ afă cu cale a le aruncă a supr'a mea.

Aduca-si aminte „egy román“, că afara de causele de naționalitate in cari nu suntemu de acordu cu neci o partita politica d'in patria, d'insulu, ca membru alu partitei „romane naționale“ inca se declarase de solidariu cu partia liberală si éca acum deserteza de la „Aradi Lapok“ ca deákistu nu numai, dara dice despre bietulu comitatul Aradu, că majoritatea precumpenitoria a comitatului e de acordu cu principiele partitei deákiane. Vedi, vedi, ce fictiuni se vîrîra in capatin'a dlu „egy román“, apoi cum să nu dica redactiunea foiei „Aradi Lapok“, că dâ locu acelui articlu alu dlu „egy román“ cu bucuria!

Neci nu merita să protestâmu in contr'a acestui „Don-Quichotti-adé“ alu dlu „egy román.“

Altu-cum ca on. redactiune să se pota convinge despre amicabilitatea, ce „egy román“ o pastreza si pentru „Federatiunea“ vi aduce acel acelu articlu.*)

Apoi toti vomu dice, că moralulu politiciu alu dlu „egy román“ e mai albu decătu pén'a corbului,

Dupa aceste remonstratiuni detorite respectului cătra „egy román“, mi-îdu libertatea d'a ve mai insciintia despre urmatoriele:

Cu tote că presiedintele comitetului partitei „naționale“ a declarat u ca conclusu, că pactul primitu de majoritatea membrilor comitetului nu va fi pusu in lucrare mai nainte de a fi primitu si d'in partea adunarei generale a partitei, a convocat, nu sciu cine, comitetul si acestu-a desemnă pre candidatiu celor patru cercuri, cari in intielesulu pactului romanu in partea romanilor. Candidatiu acesti-a sunt urmatorii DD: pentru cerculu Radnei Lazaru Ionescu, pentru alu Butenilor Sig. Popoviciu, pentru alu Siriei Antoniu Mocioni, pentru alu Chiseneului Mironu Romanu si protosincelu. Mi se pare, că in doua cercuri electorale, domnii despunetori se cam gresira cu socotel'a.

D. Ionu Popoviciu-Deseanu s'a retrasu de pe campulu luptei si se puse la repausu, astfelu precepuc acum si eu pentru ce s'a declarat dsa, că nu-i place lupt'a.

Éra magiarii deakisti in man'a pactului desu amintitul comisera urmatoriele fapte, cari dupa cum ne asecurau dnii romani pactanti la casulu primirei pactului, nu aveau să se intempe:

Condițiile pactului (dualisticu) memorabile sunt:

I. (aversu) Cercurile electorale să nu se arondeze in favoreea elementului magiaru, si

(reversu) s'a arondat u astfelu cătu in cercurile elect. de Pecica-rom. si Sant-Ann'a (unde la 1865 se alese dep. dnii Demitru Ionescu si Flor. Varg'a)

*) Alios ego vidi ventos aliasque procellas. De altmire, daca e vorba de dusmani apoi „Federatiunea“ se semte onorata numai prin dusmani mai demni decătu Dl. „izé“ carele neci ca romanu, neci ca alta limba apesa multu in cumpen'a nostra. Nu pricepem ce meritu pota fi pentru Dl. „izé“ a nu ceti „Fed.“ suntemu ince despăgubiti prin 50—60 de prenumi. d'in comit. Aradului, cari o ceteșu. Red.

romanii au devenit in minoritate, ceea ce va avea in riurintia stricaciosa spre viitoriu.

II. (aversu) In comisiunea centrala romani se fie reprezentati in numeru egalu cu alu magiarilor, si

(reversu) sunt 60 et quod excedit membri magiari, era romani numai 40 et quod excedit, cu unu cuventu membri romani sunt mai puteni cu 15 insi de cătu magiarii;

pote fi că dnii pactanti d'in partit'a noastră naționale au socotit u nouii cetatieni in nrulu membrilor romani,

dar pre la noi nu sunt inca romani israeliti; celu putin de i-ar intrebă dnii pactanti ai nostri, descendintii lui Iud'a, de a bona sama li-aru respunde in cunoscutulu loru limbajui „nu sciu nu cunoscu, n'am vediutu n'am audîtu.“

III. (aversu) Gányó-i (nesce gradinari fără proprietate) să nu fie admisi la votu,

ast'a e inca in suspensu, dar' noi prognosticămu (reversu) ca unu ce siguru, de ora ce gányó-i au fostu provocati a se inscrie, spunendu-li-se că acum este timpul a se repară nedreptatea ce li-se facuse la 1865.

IV. (aversu) In cele patru cercuri romanesce magiarii nu vor pune contra-candidati, (pentru ca onor. cetitori se cunoscu ce favore mare! este acést'a, trebuie să insemnu că in acele 4 cercuri abie vedi ici colo căto unu puiu de magiaru,)

(reversu) romanii se indeturăza a sprințină d'in tote poterile pre magiari in favorea caudatilor deakisti, (adeca scandalulu de la Pecica se repetiesc in editiune amplificata.

Ce va dice poporul la acestu actu demoralisatoriu? ferescă DD! dar' potu veni tîmpuri unde poporul neci in cele 4 cercuri nu-si va mai da votul pentru deputati romani.)

A mai fostu o conditioane; — comisiunea ambulante, carea, ce e dreptu au reesit u ca prima, de-as tu contra-dicere, dar' acést'a este lucru mai secundariu, si nu se pre-tinde a fi vre unu triumfu.

Acoste comisiuni ambulante in cele patru cercuri menite romanilor sunt compuse mai curat u din romani; era cele d'in cercurile pactate Pecic'a si Sant-Ana sunt compuse mai eschisivu d'in magiari; căci numai căto unu membru suplinitoru e pusu d'ntre romani. Acést'a se intemplă conformu pactului. Despre aceste doua cercuri mai insemnu si ace'a, că nu se voru supune pactului. (Noi avem informa-tiunile noastre inca si despre alte doue cercuri cari nu se voru supune. De altmire pactulu nu au fostu in sinceritate inchiatu — reporturile sosite la minist. de interne dovedesc acést'a pe deplinu noi potem servu cu date; asta data insemnatu, pentru că acusi esecuialu d'in sacu. Red.)

Mai aflu de insemnatu, ca in comisiunea centrală fura alesi de membri si oameni de aici, cari locuiesc forte de parte de capitala comitatului, pana ce omeni d'in locu cari potu fi totu de un'a indemana, cumu este d. e. dlu Stanescu, de-si acesta in 1865 era membru alu comisiunei centrali, acum nu fu propusu, prin ce iéra se documentă tolerantia pretinsilor nostri conducatori facie de divergint'a parerilor politice.

Candidatulu partitei deákiane d'in Aradu, burg-maestrul Atzél Péter in serbatorea S. Botediu a paru in catedrala nostra si fu present la servitiul divinu Ds. a contribuitu in tasurile bas. totu cu galbeni.*

Altu-cum alegatorii romani d'in Aradu intr'o conferintia d'a loru se declarara pe langa L. Simonyi.

Cătu de zelosi sunt unii cortesi deákisti se pota vedea si d'in ace'a, că adă se ivi flamur'a lui Atzél si in turnulu basericu rom. cat. si numai dupa ce a fălfaitu vr'o 4 ore, aflara cu cale a-o luă de acolo, si astu-feliu a scapă baseric'a de a fi trasa in corteș'a partitei.

Acum inchiau acestu articlu, asecurandu-ve că, daca voi fi bine primiti, nu voi inceta de acum inaintea a ve insciintia despre intemplierile mai momentose de pe aici, éra pana atunci observu pentru dlu „egy román“, că vai si amaru de sentiemintele si consciintia naționale a romanului acelui-a, care n'are curagiul să se rectifice inaintea națunei sale, ci pribegesce pe la straini denunciandu pre conationalii săi, ca să fie bine primiti la aceste straini. Dlu „egy román“ facea mai bine daca si-lu unu „translatoru.“ Luncanu.

*) Ni-aducem a minte că la an. 1851/3 dl. bar. de Reichenstein, afandu-se la Oradea-Mare ca functiunari la desparte de locuientia, se duceau adese ori in baserică romanesca gr.-cat. si cu ostentatiune, luandu d'in strana căto o carte se rogă cu pietate, cătu dnii basericani, incantati de atât'a condescindinta, nu aflu termini de ajunsu pentru laudele Dlui baronu, si cu tote aceste abie am gasi unu barbatu de statu, carele in tempu atât'u de scurtu să fie facutu Romanilor mai multa stricatiune decătu chiar' acestu evilariosu cu carte de rogiatuni. Cela ce s'ar indoji, postim! scormonesca actele of. cari asta-di se asta la ministr. de interne, aceste ince sunt inca numai cele ce se vedu!... Dar' ore să mai amintim si cestiunea muntilor revindicati? cu carea D. capitau a lu Nasandului Ales. Bohatielu, daca lu va trai Ddieu, va mai domni vr'o cătă-va ani preste Caprarii d'in Nasaudu, cari bietii, in nevinovat'a loru simplistic, credu că de nu voru asculta orbisius de prorocile Marei Hahamu, indata se cara muntii toti si nu se mai opresc pana in Dentu-Magarla'. Red.

**Ordenatiunea ministerului r. ungurescu
pentru aperarea tierei către tote jurisdicțiunile.**

(Urmare.)

11. În cîtu se potu aplica punctele 1 si 2 a le ordenatiunei prezinte și a supr'a alumnilor d'in institutele militari de educatiune cari aveau să serveasca in armata stabila, se estinde a supr'a loru totodata si validitatea despusețiunilor cuprinse in aline'a a dou'a a legii despre poterea de aperare. Era daca ei la intrarea in valore a acestei legi se tienă de rezerva si fura concediat pana la conchiamare, in acestu casu conchiamarea loru posterior la serviciu activu de arme nu mai are locu.

12. Daca unu asemenea deoblegatu de a milita in armata pentru aperarea tierei se bucura de premiul serviciului unui sub-oficeriu, trebuie să remana intr'acelu-a; d'in contra inainte de espirarea serviciului activu, conditiunatu prin lege, astfelui de indetorati nu potu fi impartestiti in premiul serviciului unui sub-oficeriu.

13. Obligatii, cari sunt invinovatisti de una-mutilare intentiunata, numai atunci se voru potè inrola in venitoriu in armata său in marin'a de resbelu, daca sunt capabili de vre-unu serviciu in armata (in marin'a de resbelu.)

Pentru aplicarea acestei determinatiuni la obligati de acci-a, cari servescu deja si sunt invinovatisti despre una mutilatiune intentiunata, si cari, d'in cauza că nu s'au aflatu capabili de vre-unu serviciu in armata, au fostu impartisti in vre-una compania disciplinaria, — au a fi chiamati de nou inaintea unei comisiuni suprarevisiunarie ca să se pota decide despre capabilitatea loru la vre-unu serviciu in armata său in marin'a de resbelu.

Dacă inventariulu comisiunei documenteaza capabilitatea respectivului individu pentru cutare serviciu, ce e a se constată cu precisiune, aplicarea mutilatului se va executa prin comendamentul respectiv eventualmente in contielegere cu autoritatea marina; la d'in contra, dupa esaminarea punctuala a propunerii facute de comisiune pentru demisiunare si dupa statorirea necapabilitătii mutilatului d'a serv, este a se dispune dispensarea lui de la serviciulu militarescu.

14. Individii cari, inplenindu-si anii serviciului, au dreptu a demisiună cu finea anului 1869, sunt a se solvi conformu regulamentelor ce au custatu pana acum.

Terminulu asolvirei substituentilor insembrati mai de curendu si a suboficerilor premiati pentru serviciulu prezinte, se desige pre finea lui juniu 1869.

Strainii d'in armata său marina de resbelu, asemenea si indigeni cari, inplenindu-si serviciulu detorit, voru intră in serviciulu voluntariu, indata ce si-au inplenit tempulu serviciului dusu la trei ani, potu demisiuna de la armata.

15. In loculu punctului 18. alu §-lui 21. d'in regulamentul intregirei armatei si a titlelor d'in §. 42., cari in dreptatiesc pre unii a fi dispensati de oblegamentulu serviciului in armata, dupa punerea in valore a legii de aperare, va servì de directiva favoare concesa in §. 27 alu acelei legi pentru proprietarii posesiunilor ereditate.

Dreptu ace'sa soldatii, cari prin ereditare devinu posesori de pamentu, inplenindu tote conditiunile legale in privint'a acésta, pre langa reservarea detorintici d'a se supune instrucțiunei militaresci de 8 septemane de la tempulu prefisut si exercitiului periodicu, in tempu de pace se potu dispensa de serviciului armalui activu, de-cum-va inca i-ar' oblegă.

16. Dreptulu de asolvire alu soldatilor d'in tierele coronei unguresci, basatu pre relatiunile desemnate in punctul 19. alu §-lui 21 alu regulamentului de intregire d'in 1858, numai conformu dispusețiunilor §§-loru 17 si 40 ai legii de aperare, potu veni su discussiune; afara de acésta inse e a se consideră, că sustionarea membrilor nepotintiosi ai familiei depinde ore său ba de la soldatulu d'in serviciu si asié de-cum-va posesiunea se pota cultivă si fără respectivulu oblegatu la serviciu militar, cu ajutoriulu lucratilor nei-miti său pre calea esarendărei, si prin astu-felu de mediuloc membrai nepotintiosi ai familiei se potu sustine, absolvirea de la serviciulu militar a se denegă.

17. Estinderea titlului, de absolvire, cuprinsu in §§. 13 si 42 ai legii de intregire, in parte valida pana acum, si a supr'a fililor nelegiuiti (§§. 17 si 40 aileg. de aper.) si a generilor unici, este a se aplica si in favorulu soldatilor, ce in prezinte servescu in armata său marina.

In casulu primu dreptulu de absolvire a se judecă numai cu privire la mama nepotintiosa si avisata la radim, ér' nu conformu regulamentului sustatoriu in privint'a absolvirei in favorulu celor-1-alti membri chiar' si nepotintiosi ai familiei, si cu raportu la titlulu sustinerei mamei veduve.

In casulu d'in urma dreptulu absolvirei pentru ginerale unicu are locu atunci, candu muiera sa pruncul său legiuitu traesce, ma chiaru si candu muiera si pruncul i-aru fi morit; in ambe casurile inse numai de cum-va ginerale este unicul radim alu socrului său dupa mortea acestui-a alu sorei veduve si nepotintiose.

In ambe casurile, afara de nepotint'a mamei respective a socrului său sorei veduve, in privint'a absolvirei este a se luă in consideratiune si impregurarea, că ore n'au ei si unu altu fetioru legiuittu respectivu nelegiuitu, celu putienu de 18 ani, aptu pentru lucru?

Ginerale unicu numai asié se pota absolvii deca dechiră, că voesc a inplinit detorintele cuvenite fatia cu membrii nepotintiosi ai familiei.

De cum-va ginerale unicu este totodata si eredele posessiunei remase dupa soeru si socra, casulu acestu-a este a se decide conformu punctului 15 alu ordenatiunei presinti.

18. Individii absolveti de la armata ori marina prebas a titlelor cuprinse in §§. 17. si 40 si respectivu si a), incepundu de la intrarea in valore a legii de aperare, de-cum-va facu parte in clas'a a trei-a său in alt'a mai inaintata, si inca n'au trecentu preste 30 ani, pentru a fi tienutu in evidinta, sunt a se inparti in reserv'a suplenta a marinei, său déca, treoundu preste 30 ani, inca n'au inplenit anulu alu 32-le, voru si a se inscră in osta de aperare (garda, honvédség).

Pana la statorirea definitiva a tienerei in evidinta a rezervei suplente si pana la organizarea autoritatilor districutali ale ostei de aperare, individii absolveti in modulu amintit sunt a se consemna d'in partea comandamentelor districutali de intregire d'in tierele sale.

Totu si individii, cari au a fi absolveti dupa recrutarea executata in 1868 conformu legilor si regulamentelor sustinute, nu se potu inscră in reserv'a suplenitoria.

§. 19. In atari casuri de absolvire, candu este a serespunde sum'a mediulocia a desdaunării, se voru contrage in locu de 21 numai 20 florini v. a. chiaru si de la cei ce aru fi dejă in serviciu activu (inceputulu 2 alu §-lui 41 alu legii de aperare).

§. 20. Oficerii, cari au facutu ca atari unu serviciu activu celu putienu de unu anu, si la cari nu se pota aplică punctulu 11. alu ordenatiunei presinti, in tempu de pace, la cetea propria, pre lauga sistarea diurnelor sale ordinarie, si sustinendu-si rangulu avutu se potu aplică la rezerva, in care au să remana pana la inplenirea coloru 10 ani de serviciu.

Conclusele aceste sunt a se aplica si la oficerii neobligati pentru aperare, la casu candu acesti-a aru vol a intră ne-midiu-locit in osta de aperare, intrarea acésta inse nu in-pune vre-una oblegatiune de serviciu.

§. 21. Oficerii oblegati la serviciu conformu punctelor 1 si 2. d'in ordenatiunea presinti, abdicandu si amesurăto conditiunilor legali de rangulu loru de oficeriu cu voi'a, asemenea cei lipsiti de rangulu de oficeriu pre calea penale ori d'in partea tribunalului judecatoriu in cause de onore, de cum-va inca n'au inplenit serviciul de trei ani, pana la inplenirea acestui-a voru romană in serviciulu armatei de linia, potu inse a fi si congedati pana la transpunerea loru in rezerva.

(Va urmă.)

Romani'a.

Raportu către Mari'a Sa Domnitoriu
,,Se aproba.
,,CAROLU.

PREA INALTIATE DOMNE,

Consiliulu generalu alu judetului Vlasc'a, in sesiunea ordinaria a anului curentu, in urm'a propunerii a trei D-ni consilieri, a admisu opiniunea, de a se ridică la punctulu Calugarenii o statua equestra său pedestra de marmure său bronzu eroului romanu Mihai Viteazulu, si a si alocat in budgetulu anului viitoru o suma de lei noui diece mii, cătu a credintu de adjunsu pentru lucrările pregătitorie.

Consiliulu n'a ficsatul sum'a totala ce ar' potè dà pana la terminarea operei, ci a lasatu asupr'a guvernului ca dupa studiile ce se voru face, adoptandu-se planurile si devisurile ce se voru gasi mai cuvintiose, să si contracteze lucrarea in tiéra său in strainetate, si deca la contractare nu se va potè face invoirea ca plat'a să se faca amortismentu, atunci inainte guvernul sum'a in socotul'a județului, si consiliulu să se in-doresca a o respunde fiscului, atâtul d'in alocatiile anuale ce va face in budgetulu său, cătu si d'in rodulu subscríterilor voluntarice ale coloru alte județe si comune, precum si ale tutulor adevăratilor Romanii dupa apelul ce li s'ar' face de consiliu in urm'a incuvintarii guvernului.

Art. 70, §. IV. d'in lege mai obliga a supune la Inalt'a Marii Vostre aprobare, incheierile de acésta natura ale consiliului de județ.

Indeplinindu-mi acésta sarcina, să-mi permiti Prea Inaltă Domne, a face unu omagiu aci consiliului județianu de Vlasc'a pentru nobilele si romanescale sentimenti ce a arestatu, Calugarenii, unde asta-di nu se afla de cătu o modesta cruce, este in adoveru celu d'antâi locu unde trebuie să se ridice unu monumentu anticei valoare romane.

Rugandu-vo dar' plecatu a dà inalta Mariei Vostre aprobare, etc.

M. Gogolniceanu.

Varietati.

* * (Anticităti.) In comun'a Sioimu d'in Bihari'a s'a descooperit ruine d'in vechime, intre cari se afla table si colunme prea frumose de piétra, si se vendu cu unu pretiu forte bagatelu.

* * (Spesele guvernului austro-magiaru), la espusețiunea ultima d'in Parisu a fostu 393,666 fl. v. a. d'in care suma 200,000 fl. a trebuitu solviti in moneta sunatoria. Pentru propriile trebuințe ale espusețiunii s'a spesut 354,466 fl., pentru procurarea obiectelor industriale 20,000, ér' pentru emiterea lucratilor industrieri 190,200 fl. Specificandu spesile ou respectu la marimea loru se areta urmatoriul rezultat: Decorarea si arangarea localității espusețiuniei a costat 118,949 fl; leafa si incortelarea personalului arangia-

toriu 58,960 fl.; spesele pentru provisunare, impachetare transportu 30,259 fl; incriintările despre espusețiune si pe tru corespondinti 24,165 fl.; diurne si spese de caleton 20,470 fl; pentru particolarii cari au tramsu diferite obiecte la espusețiune 11,793 fl; dreptu recompenza pentru acușitii de cancelaria, tacs'a postala si pentru telegrame 9,846 fl; jury 8,300 fl; subvenzioni 7,539 fl; ascurare 7,194 fl; de daunarea esponentilor 4,663 fl; spese diverse 4,225 fl; pentru registrul espusețiuniei 1,024 fl.

* * (In cauza Postelor.) Franci'a, Itali'a, Belgu si Esvetia, unde e prima sistem'a monetara a Franciei, voiesc a introduce marce postale internaționali cari in toate patru statele ar' avea un'a si accea-si valoare.

* * (Marin'a comercială austriacă.) Personalulu marin comercialo austri. cu 1-a ian. a. c. a numerat 23,415 omes intre cari sunt 948 capitani si 546 cancelisti. Naile cari fac caletorie mai indepartate, cu respectu la domiciul proprietarilor săi, se clasifica astu-fel: In Triestu 171 (impresur cu naile societ. de nav. Lloyd); in Fiume 153; in Lussinpicolo 139; in Ragusa 53, in Mogline 54. Èr' naile portale: in Triestu 376; in Lussinpicolo 229; in Fiume 111; in Zeng 114; in Zar'a 467; in Spalato 639; in Ragusa 393; in Mogline 48.

* * (Ipocratismu). In un'a corespondintia cu datul 2 ian. d'in Clusiu a lui „Pesti Napló“ ceteru, că fost'a nemăsime romana (nobilime) d'in Transilvania, nu e condus de principie daco-romane (!) si prin urmare ea va participa (?) la alegările pentru diet'a ungurăsca d'in Pest. Bunulu corespondint clusianu si-esprime parerea de re (of, of!) că partit'a mai descăpătă magiara va fi împedecată a candida romani in mai multe comitate, că-ci conduită dacă romanistilor a inversiunata forte pe alegatorii magiari, astu-felu nu voru reesi atâti deputati romani, căci ar' doar dumini'a lui. — O fariseilor! pentru ce susțineti dara acesta afurisita lege electorală, deea doriti asi de cu sete, ca romul transilvanu să-si pota alege atâti-a reprezentanti, căci competă dupa dreptu si dreptate? — O voi fariseilor!

* * In America, unde in cîteva luni se radica orasifloritorie in cele mai selbate locuri, tote lucrurile se schimbă si transformă cu o iutiela ne mai audita; éca cîteva exemplu: Domnisor'a Elis'a W. s'a maritatu in 9 dec. dupa unu comerciantu, in 12 dec. intenteza procesul divortial contr'a sotiu-so, in 18 dec. se finesce procesul si in 21 a tot acelie luni se marita dupa unu colonel. — Unu teneru de 27 ani, erede alu renomatei familie Brooks cu inceputul lui a. tr. primește o eriditate de unu milionu si diumetate dola (unu dolaru 2 fl. v. a.), cu finea lui oct. face datorie, cu inceputul lui nov. si-vinde cas'a echipagie, aurulu si argintul riele, in 25 nov. anuncia că n'are nimica si in 26 nov. se sprijină — Ios. Morock a fostu unu omu seracu, ajunctu de măsinistu si pana in 24 nov. n'avea altu ce-va să cineze cătu pano si casiu, care de multe ori nu i cadea prea bine adeseori i alungă chiaru si somnulu; astu-felu odată nepăsturându-i incepă a medita asupr'a ameliorare coresponditorie a construcțiunii locomotivului, si i-a sucesu a deschis peri o renovare, care in 5 diecemvre an. tr. i-a adus 10,000 dolari. — Vedi, ce face panca si casiu!

* * (Balu.) Tenerii romani studenti la gimnasiul de Beinsiu voru arangă unu balu in folosulu bibliotecoi sociale de latura a junimei studiose. Comitetul s'a compus sub presedintia Dr. Adv. Ionu Vasile din urmatorii membri vice-presedinti: Ioaniciu Clintocu, membri: Ales. Stetiu, Io Bur'a, Ionu Lepa notariu alu Corp. Petru Iudresiu, Sar Popu, Mih. Veliciu, casier. Ales. Draganu, Ales. Siposiu, Mil Ferlieviciu, si Ionu Gligorovescu. — Balulu se va tine in faurarii cal. n. incep. la 8 sér'a.

Sciri electrice.

Lissabon'a, 24 ian. Adi s'a disolvit cameră nouă e conchiamata pre 4 maiu. Agitatiunea mare in contra ministeriului remasă la guvern.

Parisu, 25 ian. „Étandard“ spune, că: Aceea de a deschide conclusorul conferintei d'in partea Greciei e verosimilă. Demintiesc scirea, că guvernul a avea de cugetu a conchiamă la Parisu pe reprezentantii Franciei de la Curtile mai însemnate. Se demintiesc mai departe si impartasirea, că marchisul Bonneville ar' venit la Parisu, si că guvernul italia nu ar' fi cerutu rechiamarea ambasadorului Malare de la statuinea sa.

Bucureșta, 25 ian. Adi dupa amiadi fure dat leniscei eterne osamentele principelui de corona.

Constantinopol, 25. ian. Pasărea Hobza, parăsapele Syrei, fiindu asiguratu d'in partea marcului localu, că na'a „Enosis“ nu va esf d'portulu Syrei. — Vice-regele d'in Egiptu in casu de resbelu, va tramete turcilor 50,000 fetiori si un flotila.

Madridu, 24. ian. Adi s'a celebratul aici prim'a data cultulu divinu protestantu.

Proprietariu, redactoru responditoru si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.